

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Ad pleniorē quæstionis sensum notata, & placita Doctorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

DISPUTATIO III.

De causis diuine Prædestinationis.

IN prædestinationis causis hæc disputatione examinanda, indaganda, atque statuenda (eo scilicet sensu, quo Internum Dei affectuum causæ locum in bona, sanæque Theologia habent) ternario numero pri-

maria diuisione clauduntur, finalis, subiectiua, & efficiens. Subiectiua rursus in subiectiuam ex parte actus, nimirum, cui actus ipse internus prædestinationis diuinæ physice identice inest, ac pro imperfecto nostro intelligendi modo, concipitur inherere, atque in subiectiuam ex parte obiecti dissecatur. Hæc autem subiectiua ex parte obiecti causa, nihil aliud est, quam rationalis creatura prædestinabilis, seu capax prædestinationis, atque, si de actu secundo loquamur prædestinata de facto à Deo: causa item prædestinationis efficiens subdividitur in causam efficientem elicitiuam, & efficientem motiuam, quæ omnium Philosophorum, Theologorum sententia ad genus causæ efficientis saltem reductiue spectat: quia absoluta sui existentia, vt causare absolute possit opus habet: efficiens causa elicitiuæ prædestinationis, vt & cuiusvis actus, & operationis vitalis realis intentionis diuinæ, diuinam voluntatem. Deumque ipsum esse sicut & causam materialem, & cui prædestinatio physice identice inest ex prædicato actus vitalis, & operationis intentionalis diuinæ (cuius, vt talis idem esse debet, & efficiens elicitiuæ, & subiectiua) Deum etiam ipsum esse apertè conuincitur. Solum ergo de causa materiali obiectiue, siue subiectiue prædestinationis ex parte obiecti, atque de causa efficiente motiui ipsius potest esse controuersia, dum de causis prædestinationis disputatur.

1. Et circa prædestinationis obiectiuam subiectiuam in actu secundo eæ omnes creaturæ rationales sunt, quæ à Deo prædestinate de facto ab æterno fuerint, siue Angeli, siue homines beandi: cum eis omnibus efficacium auxiliorum, Beneficia, quibus certissime liberentur, præstentur, ac præparauerit Deus, quod ipsum prædestinasse de facto illos est, iuxta essentialem prædestinationis definitionem. De subiecto autem prædestinationis ad gloriam per merita absolute obtinendam, (vt omnes, qui sunt prædestinati, tam ex Angelis, quam ex hominibus ad rationis vsum perueniunt prædestinati fuerint in actu primo loquendo, siue de subiecto prædestinationis eiusmodi capax, certum etiam est rationale omnes creaturas quæ vocari à Deo congruè possunt, vt iustitiam, atque in ea perseverantiam, ac tandem gloriam obtineant, subiecta prædestinationis ex parte obiecti in actu primo esse. Dubium autem est, an ita rebelis creatura rationalis esse possit, respectu cuius nulla omnino congrua vocatio in Dei omnipotentia adsit, quia omnibus, & singulis ac proinde toti auxiliorum possibilium cumulo sit restituta? Circa efficiens verò motiuum, prædestinationis disputari potest, de meritoria eius causa, occasione, conditione siue qua prædestinatio non esset. Rursus de causa meritoria ex parte ipsius prædestinati, seu alterius, atque de meritoria causa, vel viribus naturæ, vel gratiæ, de conditione ex parte prædestinati apponendi, vel apponenda, vt prædestinetur.

QVÆSTIO I.

An repugnet creatura absolute imprædestinabilis à Deo?

Inquiritur de absoluta repugnantia: moraliter enim saltem repugnare, concurs etiam nostrorum (apud quos solum quæstio locum habere potest) Doctorum, & vera sententia est. Pendet autem quæstio (ni eadem sit) ab ea: an repugnet creatura toti auxiliorum omnium possibilium coniuncto, seu collectioni restituta? Si enim ea non repugnet neque eius absoluta imprædestinabilitas in ordinaria prædestinandi providentia, principiis nostris (quæ prædestinationem omnem scientia conditionati consensus sub auxilio aliquo regulari docet, nec præfinitiones etiam soaristicas necessarias ad prædestinationem admittit) repugnabit.

CERTAMEN I.

Ad plenioram quæstionis sensum notata, & placita Doctorum.

1. **S**upponendum est: voluntatem quantumvis rebellem, & ad peccandum obstinatam, non solum in tota auxiliorum gratiæ possibilium collectione, sed in quouis eorum habere ad non peccandum, & obseruandum præceptum, siue positium, siue negatiuum sit, quod inest, sufficientem potestatem. Alioquin neque in præcepti obseruatione mereretur, neque in transgressionem peccaret contra id, quod quæstio supponit. Siquidem obseruare absolute non posset, nec posset non transgredi: quare operis prohibiti omisso, præcepti autem appositio ex antecedenti necessitate oriunda, non è libertate absoluta necessaria ad moralem honestatem, & meritum, turpitudinemque, ac demeritum à voluntate alterutra ex illis foret. Ex quo constat quæstionem hanc non esse, an possibilis sit creatura de se se determinata antecedenter ad peccandum? Quæ in terminis, vt vidimus implicat: sed an sit possibilis creatura, quæ etsi natura sua ad peccandum, cum quouis seu omnibus ac singulis auxiliis determinata non sit: immo vero cum singulis non peccandi compos, & potestatis antecedentis ad peccandum vel non peccandum sit; tamen de facto cum singulis, & omnibus pro praua suæ libertatis determinatione, & indifferentis potestatis suæ usu, & quolibet ipsi dato sit peccatura: quemadmodum, etsi cum auxilio inefficaci, & sufficienti solum, voluntas Petri v. g. possit non peccare pro suæ libertatis abusu de facto peccabit, si detur: si enim ita res habeat cum singulis & omnibus eius prædestinatio, quæ scientia conditionata regulanda in nostris principiis est, erit impossibilis, atque creatura illa imprædestinabilis.

2. Inde notandum secundo est discrimen, vel summulistis, siue Dialecticæ candidatis notum, suppositionis terminorum confusa, & determinata: etenim ex eo, quod propositio vera in suppositione confusa alieius termini communis sit non inferitur in suppositione eiusdem termini communis determinata veram aliam requisitionem fore v. g. *Alter oculus requiritur ad videndum; ergo hic oculus requiritur ad videndum. vel hic oculus requiritur ad videndum minime inferit; sed hunc, vel illum requirit, vt suppositione eius termini confusa significabatur, vnde variatis termini suppositionibus præfari ascensus, descensusque inutiles ad inferendum sunt;*

sunt, ascensus inquam à negatiua propositione terminati determinatè supponendis ad aliam terminati supponendis confusè: alioqui ab opposito consequentis ad oppositum antecedentis in argumento descensus facti à suppositione confusa ad determinatam consequentia non teneret, vt tenere ex Aristotele & summulistis debet, descensus autem affirmatiuus à confusa ad determinatam non valet, vt vidimus. Contra verò ascensus à suppositione determinata ad confusam affirmatiuus valet, verbi gratia, *Alter determinatè oculus requiritur ad videndum hac visione: ergo hic, vel ille requiritur ad hanc visionem*: Quia ratione vnius de disiuncto alterutrius verificati propositionem necesse est, atqui descensus negatiuus à suppositione confusa ad determinatam rectus etiam, & validè consequentia est, verbi gratia, *Alter determinatè oculus requiritur ad hanc visionem*, ab altero nimirum binarij alterius, vel ab utroque essentialiter pendente: ergo neque hic oculus requiritur, neque alter oculus requiritur ad illam; Alioqui ab opposito consequentis ascensus affirmatiuus factus à suppositione determinata ad confusam non teneret.

3. Ex harum suppositionum diuersitate declarata, altera similibus, diuersi tamen generis suppositionum diuersitas valde etiam ad præsentis quæstionis intelligentiam, & decisionem conducent explicanda est, quæ reque faciles, atque fallaces pro affirmatiua sententia paralogismi precaueantur. Terminis quippe communis signo vniuersali affectus dupliciter potest supponere: & distributivè pro singulis terminis illo communis significatis, & collectivè, seu pro coniuncto omnium, siue omnibus coniunctim acceptis, & in his etiam, quod de accepto coniunctim termino verificatur, verificari de omnibus ac singulis distributivè sumptis non est opus: nec de aliquo seorsim indiuiduo; neque, quod de omnibus, & singulis seorsim, & distributivè negatur negari de coniuncto ex illis conflatò necesse est: immo neque, quod affirmatur de eis distributivè sumptis de eis coniunctim, & collectivè sumptis verificari debet, vt mille exemplis obuiis patet. Quare ex vna ad alteram suppositionem ascensu, & descensu argumentari non licet; quia potius, quandoque verificatio alicuius prædicati de indiuiduo determinato, vel indiuiduis omnibus distributivè sumptis inferri eisdem prædicati de omnibus simul falsificationem. Ecce omnis actus voluntatis diuinæ determinatè, & distributivè sumptus imperabilis à Deo est, implicat autem omnem eius actum coniunctim nullo excepto imperari: siquidem nulla esset in Deo libertas, & imperium primum, primum imperium (manifesta contradictione) non esset. Hoc inquam notatum nostram quæstionem expedit: sine quo in terminis videretur implicare. Supposuimus enim numero primo, omne auxilium gratiæ ad vitandum peccatum, & obediendum legi, siue præcipienti, siue prohibenti, ad peccandum, potestatem liberam voluntati relinquere, cui coniungi cum legis transgressione, & peccato proinde non repugnet; cum autem id respectu omnium, & singulorum verum sit, potentia peccandi omnibus, & singulis positus videtur supponi; cui subinde supposito repugnet voluntatem aliquam omnibus auxiliis, & singulis non posse absolute resistere, vt nonnulli negantis sententiæ concedunt: quibus absque hoc notato, locus præsentis quæstioni, & negatiuæ sententiæ non videtur patere. Patet autem amplissimum hac suppositionum diuersitate de omni auxilio distributivè, & de omni auxilio coniunctim accepto, vt ex dictis constat, ampliusque ex dicendis patebit.

4. His præmissis nostrates, non admodum antiqui, Doctores, vt iam memorando Dominicanorum contra efficaciam auxiliorum ab extrinseco nostro consensu argumento expeditus occurrant, asserunt: non repugnare rationalem creaturam omnibus, & singulis auxiliis gratiæ ad non peccandum, & honestè operandum etiam coniunctim sumptis, restitutam, si darentur, & à Deo proinde absolute imprædestinabilem: quare, & hoc quod ex nostra de auxiliorum efficacia opinione, tanquam rem absurdissimam deducere Dominiani con-

tendunt, nihil absurdi continere. In hanc sententiam vilius est inclinare Soarius libro tertio de auxiliis capite 14. numero 16. eius sequacibus præluens. Eum vero ex instituto docuerunt nostri etiam Herice prima parte, d. 22. numero 18. Arriaga prima parte, d. 34. sectione prima, numero quinto, & in manualibus pluribus Recentiores, in quibus sæpe à nobis impugnantur Complutenses, qui aliquam ex eis existere foret creaturam negant. Alij vero eius sententiæ affectu de existentibus, exitibus, & præteritis nihil certo definitum posse arbitrantur: & he quidem verosimiliter ex ea sententia philosophantur. Admissa enim eius creaturæ rationalis possibilitate, cum ex eo genere aliquam condere, vel nullam ad diuinorum decretorum arcana pertinere res putæ diuinationis est alterutrum asserere & quod Dei reuelatione, & prophetia (quæ de neutro hætenus esse egeat, vt non ineptè alterum asseratur. Scio Recentiores in negatiuam sententiam de præteritis, præteritis, & futuris metu locorum scripserunt, & præterea, quæ pro negatiua sententia de cunctis rationali creaturæ possibilitate ab eius Patronis circumferuntur actus fuisse, vt ex de factis à Deo, & facilius explicent, nullo tamen opere pretio, vt iam ex dicendis clarebit.

5. Opposita vero sententia negans creaturam, rationalem toti auxiliorum omnium possibilitatem collectionem, & coniuncto restitutam, si donetur, ac subinde absolute à Deo imprædestinabilem esse possibilem, verius, securiorque longe est: eam quidem contra nostram de efficacia auxiliorum ab extrinseco sententiam, vt dogmaticam supponunt Dominicani omnes (quasi cunctis di nostra sententia, in oppositum errorem cogunt) ea prope modum transibentes, quæ notitæ de efficacia auxiliorum ad id inferendum præcipiuntur eximio nostro Doctor Soarius, vbi proxime. Verum affirmantem sententiam, vt minus certe vera sit, at sua probabilitate non carere, proculque ab errore esse, & nostrorum qui eam defendunt auctoritas & auctoritas fieri ostendunt. Eidem negatiuæ sententiæ eisdemque famula mentis adherent Franciscani pauci à sua Scotica schola, vt alias ostendimus deficientes: qui, etsi cum Scotis reliquis auxiliorum efficaciam in physica prædestinatione poni excutunt; tamen in Dei antecedente omne libertatis nostre exercitium prædestinatione collocant, neque à nostre voluntatis vili libero desum posse arbitrantur: idque ex eo, quod, alias, rationabilis creatura à Deo absolute imprædestinabilis esse posset in primis, mutuato etiam ex Soario nostro discunt, confirmant, omnium argumentorum contra physicam prædestinationem, quam mordicus negant difficultatibus (vel ipsis insuperabilibus) se vtro immunes: immo eidem Dominicanorum de auxiliorum efficacia sententiæ. Hi siquidem tandem non in nuda physica prædestinatione, sed, vt coniuncta cum diuina prædestinatione collocant de nostro consensu. His vero circa efficaciam auxiliorum sententiæ ablegatis, negatiuam in re prædicti sententiam tenent Soarius citato loco, vbi, etsi in utramque anceps, in hanc tandem propensionem inclinatur, indubius vero eam determinate rucur tot. 2. de gratia cap. 24. numero 18. Didacus Ruiz de Moraya tot. de providentia d. 6. & 7. per totas, & d. 11. scilicet 4. numero 9. & d. 39. de prædestinatione per totas: & ejus. Notum libro primo de actibus supernaturalibus d. 2. de bio 7. numero 98. & 112. Vbi eam sententiam nostrorum omnium esse ait, qui homines prædestinatos ad gloriam, vt coronam, ante præstita absolute merita defendunt, sequuntur, & ingeniosi in manualibus Recentiores.